

Wetenschappelijke Feiten over

Psychoactieve Drugs

Tabak, Alcohol, en Verboden middelen

Bron:

WGO (2004)

Samenvatting en details:

GreenFacts

Context - Psychoactieve drugs zoals tabak, alcohol, cannabis, amfetamines, ecstasy, cocaïne en heroïne kunnen het bewustzijn, de gemoedsgesteldheid en het denken veranderen. Het gebruik van deze drugs is erg belastend voor de volksgezondheid.

Hoe beïnvloeden psychoactieve drugs de hersenen? Hoe evolueert de drugsverslaving en hoe kan die worden behandeld?

1. Wat zijn psychoactieve drugs en in welke mate worden ze gebruikt?.....2
2. Hoe beïnvloeden psychoactieve drugs de gezondheid?.....2
3. Hoe beïnvloedt het gebruik van drugs het functioneren van de hersenen?.....2
4. Hoe evolueert een drugsverslaving?.....3
5. Waarom gaan drugsverslaving en een geestesziekte vaak samen?.....3
6. Hoe kan verslaving van psychoactieve drugs worden voorkomen en behandeld?.....4
7. Conclusies.....4

Deze Digest is een betrouwbare samenvatting van het leidinggevende wetenschappelijke consensus rapport geproduceerd in 2004 door de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO):
"Neuroscience of psychoactive substance use and dependence"

De volledige Digest is beschikbaar op <https://www.greenfacts.org/nl/psychoactieve-drugs/>

Dit PDF Document is het Niveau 1 van een GreenFacts Digest. GreenFacts Digests worden als vraag en antwoord gepubliceerd in een gebruiksvriendelijke structuur van toenemend detail, en dit in verschillende talen.

- Elke vraag wordt beantwoord in Niveau 1 met een korte samenvatting.
- Deze antwoorden worden verder uitgediept in Niveau 2.
- Niveau 3 is het Bron document, het internationaal erkende wetenschappelijk consensus rapport, dat op betrouwbare wijze is samengevat in Niveau 1 en 2.

Alle GreenFacts Digests zijn beschikbaar op <http://www.greenfacts.org/nl/>

1. Wat zijn psychoactieve drugs en in welke mate worden ze gebruikt?

Psychoactieve drugs zijn bestanddelen die het bewustzijn, de gemoedsgesteldheid en het denken van de gebruikers kunnen veranderen van. Voorbeelden zijn tabak, alcohol, cannabis, amfetamines, ecstasy, cocaïne en heroïne.

Alcohol en cocaïne zijn voorbeelden van psychoactieve drugs.
Bron: WHO

1.1 Het roken van tabak verspreidt zich in snel tempo in de ontwikkelingslanden en bij vrouwen. Het gemiddelde verbruik van sigaretten is bijzonder groot in Azië en het Verre Oosten, gevolgd door Zuid- en Noord-Amerika en Oost-Europa.

1.2 Daar waar het gebruik van alcohol afneemt in de ontwikkelde landen, stijgt het in de landen van de voormalige Sovjet-Unie en in de ontwikkelingslanden, meer bepaald in het westelijke Stille Zuidzeegebied.

1.3 Wereldwijd gebruiken ongeveer 200 miljoen mensen een bepaald soort verboden middel, meestal cannabis, maar ook andere zoals amfetamines, opium en cocaïne. Het gebruik van verboden middelen komt regelmatig voor bij mannen en jongeren. Het aantal mensen dat drugs spuit neemt eveneens toe, waardoor de verspreiding van AIDS toeneemt.

2. Hoe beïnvloeden psychoactieve drugs de gezondheid?

2.1 Psychoactieve drugs leggen een zware last op de volksgezondheid. Vooral tabak en alcohol zijn een belangrijke oorzaak van overlijden en invaliditeit in de ontwikkelde landen, en men verwacht dat de invloed van tabak zal toenemen in andere delen van de wereld.

Zie ook GreenFacts Digest over Alcohol [en] [zie <https://www.greenfacts.org/en/alcohol/index.htm>]

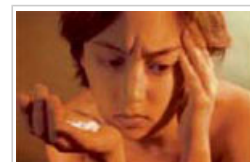
2.2 Het gebruik van psychoactieve drugs, zij het voor het genot of om pijn te verzachten, kan de gezondheid schaden en sociale problemen veroorzaken zowel op korte als op lange termijn. Gezondheidsgevolgen kunnen onder meer inhouden: aandoeningen van de lever of de longen, kanker, overlijden en letsels veroorzaakt door ongevallen, overdosis, zelfmoord en aanslagen. Sociale gevolgen houden onder meer in: opsluiting, het verbreken van relaties en de verwaarlozing van werk- en familieverplichtingen.

Zie ook GreenFacts Digest over Tabak [en] [zie <https://www.greenfacts.org/en/tobacco/index.htm>]

3. Hoe beïnvloedt het gebruik van drugs het functioneren van de hersenen?

3.1 Drugverslaving of afhankelijkheid van drugs is een verstoring van de hersenen veroorzaakt door het gebruik van psychoactieve drugs. Een persoon die afhankelijk is van drugs kan last ondervinden door de hunkering naar drugs en moeilijkheden hebben met het controleren van het gebruik ervan, lijdt aan ontwenningssymptomen wanneer het gebruik van de drug wordt verminderd of onderbroken, en heeft behoefte aan toenemende dosissen van de drug om de effecten te voelen. De persoon zal andere genoegens of interesses verwaarlozen, meer tijd besteden aan het vinden of gebruiken van de drug of aan het herstellen na het gebruik en volharden in het gebruik van de drug niettegenstaande er duidelijke aanwijzingen zijn dat er schade wordt berokkend.

Psychoactieve drugs beïnvloeden de hersenen.
Bron: WHO

3.2 Psychoactieve drugs beïnvloeden de communicatie tussen de hersencellen in bepaalde hersengebieden. Bijvoorbeeld, bepaalde drugs bootsen de effecten na en andere blokkeren de effecten van natuurlijk voorkomende moleculen die specifieke boodschappen van de ene hersencel naar de andere hersencel overbrengen (neurotransmitters).

3.3 Op basis van de verschillende wijze waarop zij de hersenen beïnvloeden, kunnen psychoactieve drugs onderverdeeld worden in vier belangrijke groepen: kalmerende middelen (bv. alcohol, sedativa), stimulerende middelen (bv. nicotine en ecstasy), opioïden (bv. morfine en heroïne) en hallucinogene middelen (bv. PCP en LSD). Ondanks de verschillen, hebben al deze middelen een invloed op delen van de hersenen betrokken bij de motivatie, die een rol spelen op het vlak van de afhankelijkheid van drugs.

4. Hoe evolueert een drugsverslaving?

4.1 De ontwikkeling van een drugsverslaving kan beschouwd worden als een leerproces. Een persoon neemt een drug en ervaart de psychoactieve effecten, die in sterke mate voldoening geven of de voldoening versterken, en die hersenbanen activeren waardoor de persoon meer dan waarschijnlijk dit gedrag zal herhalen. De hersenen reageren alsof de drug belangrijk was voor het overleven.

De evolutie van een drugsverslaving kan beschouwd worden als een leerproces.
Bron: WHO

4.2 Studies tonen aan dat de afhankelijkheid van bepaalde drugs in belangrijke mate erfelijk is en zich ontwikkelt door de interactie van verschillende genen met andere individuele- of omgevingsfactoren. De blootstelling aan drugs zou een veel groter effect kunnen hebben op iemand die drager is van de erfelijke kwetsbaarheid voor afhankelijkheid van drugs dan voor iemand die geen drager is. Genetische verschillen kunnen bepalen hoe aangenaam een drug is voor een individu, in welke mate hij de gezondheid kan aantasten, hoe sterk de ontwenningssymptomen en hunkering naar drugs kunnen zijn, en hoe de afhankelijkheid van de persoon evolueert.

5. Waarom gaan drugsverslaving en een geestesziekte vaak samen?

Drugsverslaving komt meer voor bij mensen met mentale stoornissen dan bij de globale bevolking. Bijvoorbeeld, mensen met mentale stoornissen kunnen in een bepaalde fase van hun leven gemakkelijker afhankelijk zijn van alcohol dan mensen zonder geestesziekte.

Individen lijden dikwijls aan drugsproblemen in combinatie met depressies.
Bron: Patrick Jan Van Hove

Omgekeerd zullen mensen die afhankelijk zijn van drugs gemakkelijker lijden aan mentale stoornissen dan mensen die niet afhankelijk zijn van drugs. Bijvoorbeeld, mensen die afhankelijk zijn van alcohol, tabak of cocaïne zijn gemakkelijker onderhevig aan depressies dan mensen die niet afhankelijk zijn.

Dit wijst hetzij op een gemeenschappelijke basis voor beide aandoeningen, hetzij op een interactie van de effecten op een bepaald niveau. Het gebruik van drugs kan ofwel een geestesziekte veroorzaken, ofwel een manier zijn om de symptomen van een mentale stoornis of de bijwerkingen van medicatie te verzachten. Vermits verscheidene drugs effecten veroorzaken die typisch zijn voor geestesziekten, kunnen afhankelijkheid van drugs en geestesziekten dezelfde neurobiologische oorzaken hebben.

6. Hoe kan verslaving van psychoactieve drugs worden voorkomen en behandeld?

De meest efficiënte manier om een drugsverslaving te behandelen blijkt een combinatie te zijn van medicatie en gedragstherapie als een soort psychotherapie. Momenteel worden er nieuwe en betere behandelingen ontwikkeld.

6.1 Bepaalde medicaties voor de behandeling van drugsverslaving blokkeren ofwel de effecten van de drug of veroorzaken onaangename reacties. Andere middelen kunnen gebruikt worden als substituut voor een drug. Metadon kan bijvoorbeeld heroïne vervangen. Deze middelen gedragen zich in zekere mate als de drug zonder dat ze schadelijke gevolgen veroorzaken.

6.2 Drugsverslaving kan ook behandeld worden met verscheidene gedragstherapieën die beogen de motivatie om drugs te gebruiken te vervangen door de motivatie om een ander gedrag aan te nemen.

Deze therapieën hebben tot doel om de mensen te helpen om hun drugsgebruik af te leren, om nieuwe manieren aan te leren om te reageren op de hunkering, en nieuwe gedragingen te ontwikkelen om drugsvrij te blijven.

6.3 De snelle vooruitgang van onze kennis over de werking van de hersenen betekent een geheel aan nieuwe ethische kwesties met betrekking tot zowel de research als de behandeling van afhankelijkheid van drugs. Biomedische research is gebaseerd op morele principes zoals het verzekeren dat het voordeel voor de samenleving groter is dan de risico's voor diegenen die ingestemd hebben met hun deelname aan een behandeling of research. Ethische kwesties die aan bod moeten komen zijn ondermeer gelijke toegang tot behandeling, de mogelijke behandeling van personen zonder hun toestemming, publieke financiering van de behandeling van afhankelijkheid, publieke geloofwaardigheid van het klinisch onderzoek, en morele vragen omtrent experimenten met dieren en genetische screening.

Metadon is een medicatie die gebruikt wordt als vervangmiddel voor heroïne.

Bron:
methadonetreatment.net
[zie <http://www.methadonetreatment.net>]

7. Conclusies

Gebruik van en verslaving aan drugs leggen een zware last op de volksgezondheid. Recente vooruitgang in het hersenonderzoek kan helpen om oplossingen te vinden om deze last te verminderen.

Aspecten die in acht moeten genomen worden om doeltreffende acties te verzekeren zijn onder meer:

1. De impact van het drugsgebruik op de gezondheid is afhankelijk van het type drug en de wijze waarop die gebruikt wordt (hoeveelheid, regelmaat, enz.).
2. Hoe meer drugs een persoon gebruikt, hoe groter het risico van afhankelijkheid.
3. Doeltreffende publieke gezondheidsprogramma's kunnen de gezondheidslast van drugsgebruik reduceren.
4. Afhankelijkheid wordt veroorzaakt door verscheidene factoren en het is momenteel onmogelijk om te voorspellen wie afhankelijk zal worden van drugs.
5. Afhankelijkheid van drugs is een medisch probleem dat iedereen kan treffen en dat kan behandeld worden.
6. Afhankelijkheid van drugs en een geestesziekte treffen dikwijls dezelfde individuen.
7. Naast het stoppen met het gebruik van drugs, vereist een doelmatige behandeling verandering in het gedrag van de gebruikers en dikwijls het gebruik van vervangmiddelen voor de drug.

8. Behandeling moet toegankelijk zijn voor iedereen die zich in een noodsituatie bevindt.
9. Vooroordelen en discriminaties ten opzichte van mensen die afhankelijk zijn van drugs vormen een van de belangrijkste hinderpalen voor hun behandeling.
10. Hersenonderzoek moet blijvend helpen om doelmatige manieren te ontwikkelen om de schade, veroorzaakt door gebruik en afhankelijkheid van drugs, te verminderen.

Recente vooruitgang in de behandeling van afhankelijkheid van drugs roept moeilijke ethische kwesties op die moeten beantwoord worden.

Partner voor deze Digest

De niveaus 1 en 2 zijn tot stand gekomen met de steun van het **Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie van Brussel (IWOIB)**.

IRSIB IWOIB